

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-175/11

H. I. D. ja B. A.

versus

Refugee Applications Commissioner jt

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud High Court (Iirimaa))

Eelotsusetaotlus — Euroopa ühine varjupaigasüsteem — Kolmanda riigi kodaniku taotlus pagulasseisundi saamiseks — Direktiiv 2005/85/EÜ — Artikkel 23 — Võimalus kohaldada varjupaigataotlustele eelisjärjekorras läbivaatamise menetlust — Siseriiklik menetlus, mille kohaselt vaadatakse eelisjärjekorras läbi varjupaigataotlused, mille on esitanud isikud, kes kuuluvad teatud kategooriasse, mis on määratletud kodakondsuse või päritoluriigi alusel — Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile — Direktiivi artikkel 39 — Mõiste „kohus” selle artikli tähenduses

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu otsus (teine koda), 31. jaanuar 2013

- Piirikontrolli-, varjupaiga- ja sisserändepoliitika — Varjupaigapoliitika — Pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetlus liikmesriikides — Direktiiv 2005/85 — Siseriiklikud õigusnormid, mis lubavad varjupaigataotluse läbi vaadata kiirendatud korras või eelisjärjekorras — Lubatavus — Diskrimineerimiskeelu põhimõtte rikkumine — Puudumine*
(Nõukogu direktiiv 2005/85, artikli 8 lõige 2 ja artikli 23 lõiked 3 ja 4)
- Euroopa Liidu õigus — Põhimõtted — Õigus tõhusale kohtulikule kaitsesele — Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestamine*
(Euroopa Liidu inimõiguste harta. Artikkel 47, nõukogu direktiiv 2005/85, artikkel 39)
- Eelotsuse küsimused — Euroopa Kohtusse pöördumine — Siseriiklik kohus ELTL artikli 267 tähenduses — Mõiste — „Refugee Appeals Tribunal” (apellatsiooniorgan, kellele saab edasi kaevata varjupaigataotluste läbivaatamise eest vastutavate Iiri ametiasutuse otsused) — Hõlmamine*
(ELTL artikkel 267)
- Piirikontrolli-, varjupaiga- ja sisserändepoliitika — Varjupaigapoliitika — Pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetlus liikmesriikides — Direktiiv 2005/85 — Õigus tõhusale kohtulikule kaitsesele — Siseriiklikud õigusnormid, mis lubavad varjupaigataotlejal esitada tuvastava asutuse otsuse peale kaebuse sellisele apellatsiooniorganile nagu Refugee Appeals Tribunal — Ministri kaalutusõigus negatiivse soovitusel korral — Varjupaigataotleja võimalus esitada apellatsiooniorгани otsuse peale kaebus riigi kõrgemale*

kohtule ja vaidlustada vahetult selles kohtus tuvastava asutuse otsuse õiguspärasus — Võimalus kaevata kõrgema kohtu otsused edasi — Siseriiklike õigusnormide lubatavus, kui õiguskaitsevahendi tõhusus sõltub iga liikmesriigi haldus- ja õigussüsteemist kui tervikust

(Nõukogu direktiiv 2005/85, artikkel 39)

1. Direktiivi 2005/85 liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta artikli 23 lõikeid 3 ja 4 tuleb tõlgendada selliselt, et nendega ei ole vastuolus see, kui liikmesriik kohaldab direktiivi II peatükis sätestatud üldpõhimõtteid ja tagatise järgides teatavat liiki varjupaigataotlejatele, mis on määratletud varjupaigataotleja kodakondsuse või päritoluriigi alusel, kiirendatud või eelisjärjekorras läbivaatamise menetlust.

Nimelt on liikmesriikidel siseriikliku õiguse eripära arvesse võttes direktiivi 2005/85 sätete rakendamisel mitmes aspektis kaalutlusruum, sealhulgas pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse rakendamisel. Esiteks võivad liikmesriigid direktiivi artikli 23 lõike 3 kohaselt taotluse eelisjärjekorras läbi vaadata või kiirendada selle läbivaatamist, kaasa arvatud juhul, kui on tõenäoline, et taotlus on põhjendatud või kui taotlejal on erivajadused. Teiseks võivad liikmesriigid artikli 23 lõike 4 kohaselt eelisjärjekorras või kiirendatud läbivaatamismenetlust kohaldada ühel 15-st konkreetsest põhjusest, mis õigustavad selle menetluse rakendamist. Neist sätetest tuleneb, et nende taotluste loetelu, mida võib menetleda eelisjärjekorras või kiirendatult, on osundav ega ole ammandav ning seega võivad liikmesriigid otsustada vaadata eelisjärjekorras või kiirendatud menetluses läbi taotlused, mis ei kuulu ühesegi lõikes 4 loetletud kategooriasse, tingimusel et järgitakse selle direktiivi II peatükis sätestatud üldpõhimõtteid ja tagatise.

Mis puudutab diskrimineerimiskeelu põhimõtet, siis on direktiiviga kehtestatud süsteemis taotleja päritoluriigil ja seega tema kodakondsusel määrav tähtsus. Nimelt tuleneb direktiivi artikli 8 lõike 2 punktist b, et taotleja päritoluriik mõjutab tuvastava asutuse otsust, kuna viimane on kohustatud hankima teavet üldise olukorra kohta selles riigis, et teha kindlaks, kas varjupaigataotleja jaoks on seal olemas oht või mitte ja vajaduse korral, kas ta vajab rahvusvahelist kaitset.

Siiski ei või see eelisjärjekorras läbivaatamise menetlus, selleks et ära hoida diskrimineerimist niisuguste teatud kolmandate riikide kodanikest varjupaigataotlejate, kelle taotlused kuuluvad läbivaatamisele eelisjärjekorras, ja selliste muude riikide kodanikest varjupaigataotlejate vahel, kelle taotlused kuuluvad läbivaatamisele tavalise korra alusel, jätta esimesse kategooriasse kuuluvaid taotlejaid ilma direktiivi 2005/85 artiklis 23 sätestatud tagatistest, mis kuuluvad kohaldamisele kõigi menetluste suhtes.

(vt punktid 63, 64, 67, 69–71, 73, 74, 77 ja resolutsiooni punkt 1)

2. Vt otsuse tekst.

(vt punkt 80)

3. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 83, 88, 95–97 ja 105)

4. Direktiivi 2005/85 liikmesriikides pagulasseisundi omistamise ja äravõtmise menetluse miinimumnõuete kohta artiklit 39 tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm, mis lubab varjupaigataotlejal esitada tuvastava asutuse otsuse peale kaebuse sellisele kohtule nagu Refugee Appeals Tribunal ja kaevata viimase otsus edasi kõrgemale kohtule või vaidlustada sama asutuse otsuse õiguspärasus kõrgemas kohtus, kelle otsuste peale saab edasi kaevata asjaomase liikmesriigi kõrgeimale kohtule.

(vt punktid 98, 105 ja resolutsiooni punkt 2)